

Miként a magyar devizarendelet szerint is, osztrák jog értelmében sincs jogorvoslat az osztrák Nemzeti Bank autonóm intézkedései ellen.

NÉMET JOGI SZEMLE.

A ráadás a német törvényhozásban.

Irta: Dr. J. Auerbach berlini ügyvéd és közjegyző.

Az infláció befejezte után, az árukinálat fokozódása következtében, nagyon elharapódzott az a szokás, hogy a *vételkedv* fokozása céljából ráadásokat adtak. E jelenség minden ipari és kereskedelmi államban megfigyelhető volt és sok államban a ráadás jogi szabályozásához vezetett. Egyes államok, mint például *Magyarország*, a jogalkalmazás útján, általános megfontolásokból a ráadási ügyletek tilalmához jutottak el. (L. a m. kir. Kúria határozatát, nyomtatásban megjelent a „Ligue Internationale contra la Concurrence illoyale”-ban, 51/52 old.). Különösen heves volt a harc Németországban a ráadás, vagy az *értékreklám* mint vételkedvfokozó eszköz körül, (így nevezik a ráadást szemben a szó-, vagy ábra-reklámmal.) Két érdekcsoport vett részt a harcban és ez a két érdekcsoport még mindig farkasszemet néz egymással, az egyik oldalon az Értékreklám Védőszövetség (Schutzverband für Wertreklame), a másik oldalon a birodalmi bizottság a ráadás tilalmáért (Reichsausschuss für das Zugabeverbot). A törvényhozás hosszú ideig húzódott attól, hogy ezt a tárgykört törvényhozási úton szabályozza, mert ezt az iparszabadság korlátozásának tekintette volna, ezt pedig lehetőleg el akarta kerülni. Azt remélték, hogy a *birói gyakorlat* el fogja dönteni a kérdést, hogy vajon megengedhető-e a ráadás vagy nem. Ebben azonban csalódtak, mert a Reichsgericht az 1926. december 23-án kelt döntésében (R. G. in Strafsachen 61. kötet, 58. lap) ezt mindig az egyes eset körülményeitől tette függővé. Elvileg ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy a ráadások ígérese és adása a kereskedelmi forgalomban nem feltétlenül tisztességtelen verseny, de könnyen lehetséges, hogy az eseti tényállás kimeríti a tisztességtelen verseny fogalmát. Hogy ez tényleg így van-e, nem lehet *általánoságban* eldönteni, hanem mindig csak úgy, hogy az egyes esetet kell figyelembe venni. A döntő körülmény az, vajon az eladó az árúját a ráadással együtt oly árért adja-e el, amely megfelel hasonló minőségű és fajú árúknak ugyanabban az időben hasonló üzletekben-elforduló piaci árának. Ha azonban a kereskedő abban a tudatban, hogy a ráadást egészben a vevőre hárítja, szándékosan magasabb árat szab, mint amennyi a ha-

sonló mennyiségű és minőségű áru piaci ára, úgy ezzel a kifejezéssel, hogy „ráadás“, vagy azzal az ígérettel, hogy „értéket ad szavak helyett“ (Werte statt Worte) vagy más hasonló feldícséreléssel tudva azt a valótlan nyilatkozatot teszi, hogy a közönségnek *azonfelül* amit a versenytársak adnak, még többletértéket nyújt ugyanazért a pénzért; ez a nyilatkozat alkalmas arra, hogy a közönséget reálisabb vételektől visszatartsa és megtevéssze. Ezzel a gyakorlat nem sokat nyert, szükségessé vált tehát a törvényes szabályozás. Ez a birodalmi elnöknek 1932. március 9-én kelt, a gazdaság védelméről szóló rendeletével meg is történt (Reichsgesetzblatt 1932. I. rész 121. lap). A rendelet 1932. július 10-én lépett életbe.

A rendelet *kompromisszumot* jelent az egymással harcban álló érdekek között. Igaz, hogy általában tiltja a rendelet 1. §-a az üzleti forgalomban, valamely áru, vagy szolgáltatás *mellett*, *ráadás* (áru, vagy szolgáltatás) kínálását, hirdetését, vagy adását. Ráadás forog fenn akkor is, ha annak nyújtása csak csekély, nyilvánvalóan *szinleges* ellenérték fejében történik. Ezzel egy elbírálás alá esik, ha a ráadás elpalástolása céljából, valamely árut, vagy szolgáltatást, valamely más áruval, vagy szolgáltatással együtt, együttes árért kínálják, hirdetik, vagy adják. Bár ez a tilalom abszolút és igen széles körű, mégis az 1. §. második bekezdése *hét kivételt* engedélyez, úgy hogy joggal mondhatjuk: a ráadás adása reklámcélokra elvileg megengedett, feltéve, hogy nem visszaéléseket szándékolnak velük. A kivételek a következők:

1. Megengedett az oly csekélyértékű *reklámtárgyak* adása, melyeken a *reklámozó cég valamely állandó és jól látható megjelölés által fel van tüntetve*, megengedett továbbá egész jelentéktelen kicsinységeknek ráadásul való adása. Ezáltal nyitva marad a lehetőség az üzleti élet számára, hogy bizonyos szokásos ráadásokat, mint levélnyitókat, zsebkéseket, noteszeket, nap-tárakat stb. cégjelzésükkel ellátva, a megvett áruhoz hozzácsomagoljanak, annál is inkább, mert az adományozó cég cégjelzés következtében ezen tárgyak értéke lényegesen csekélyebb.

2. A ráadás állhat *határozott* pénzösszegeből, vagy *meghatározott* módon kiszámítandó pénzösszegeből. A szokásos pénz vagy áru rabattnál a ráadás *értéke* szembeötlő és ezáltal kizár minden megtévesztést a nyújtott kedvezményről és kizárja a fő-áru árának a homályba burkolását. Idetartozik a pénzrabatt, különösen a készpénz és a mennyiségi rabatt. Ezek tehát megengedettek.

3. Megengedett továbbá az áru-ráadás, ha ez *határozott*, vagy *határozott* módon számítandó mennyiségű, *ugyanolyan* áruból áll. Ez az úgynevezett *áru-rabatt*.

4. Megengedett a ráadás, ha ez csak az árúnak a kereskedelmi életben szokásos tartozékából áll, vagy pedig csak a ke-

reskedelmi életben szokásos *mellékszolgáltatás*. Például: gyufa, a szivareladás alkalmából, kerékpárlámpa a kerékpárhoz, teaszűrő a teakannához.

5. A legfontosabb a következő kivétel. Ez a kivétel egyenesen megenged minden ráadást, ha a kínálója felajánlja, hogy a ráadás *helyett* valamely *összeget pontosan meghatározott pénzösszeget fizet*, amely nem lehet *kevesebb*, mint a ráadás egyenértéke. Az ily ráadás *hirdetésénél* utalni kell arra a jogra, hogy ráadás helyett készpénz követelhető, valamint megjelölendő minden ráadásnál a helyette fizetendő összeg.

Világos, hogy ez a kivétel a reális ráadás számára tág érvényesülési teret enged. Ezen kivételnél, amely a ráadást mint versenyesszöveget megengedi, az volt az irányadó szempont, hogy azáltal, hogy joga nyílik a vevőnek készpénzösszegekre, az árszámításnál minden bizonytalanság megszűnik. És valóban, a ráadással dolgozó cégek, mindjárt erre a kivételre vetették magukat. Hirdetéseikben a fogyasztónak szabad választást engednek ráadás és határozott pénzösszeg között, mely mindenestre nem lehet csekélyebb a ráadás egyenértékénél, úgy hogy a közönség megtévesztése úgyszólván teljesen ki van zárva. Az „egyenérték” fogalma természetesen bizonyos játszóteret enged a mérlegelés számára.

6. A következő kivételt az *ujságiparra* való tekintettel rendeli a törvény. Eszerint a ráadás állhat felvilágosítások és tanácsok adásában is. Tapasztalat szerint az ujságok, különösen a szaklapok az előfizetőknek díjtalanul felvilágosítással és tanáccsal szolgálnak. Némely esetben ez a felvilágosításadás egyenesen előfeltétele az előfizetésnek és fenntartásának. E kivétel azonban nem szorítkozik az ujságiparra. Látható összefüggésben kell lennie a szolgáltatással.

7. Az utolsó kivétel végül ugyancsak az ujságipart érinti az állami felügyelet alatt álló biztosítási vállalatokkal kapcsolatban. Megengedett, hogy valamely ujság, vagy folyóirat az előfizetői javára biztosítást kössön ily biztosítóknál, a biztosítás tehát ráadás az előfizetésért.

Tilos azonban a ráadás kínálásánál, hirdetésénél, vagy adásánál, amint a törvény nyomatékkal kiemeli, a ráadást *ingyenesnek* feltüntetni, vagy másképp az ingyenesség látszatát kelteni. Tilos továbbá a ráadást *sorsolás*, vagy más véletlentől függővé tenni.

Ez nagyjából a törvény anyagi tartalma. A többi rendelkezés a ráadási tilalom végrehajtására vonatkozik. Ezek szerint abbanhagyásra perelhető az, aki a rendelkezéseket megszegi, mindenki által, aki azonos, vagy hasonló-árúkat (vagy szolgáltatásokat) termel, vagy árusít, mint a fő, vagy a ráadás-árú, (vagy mint a fő, vagy ráadás szolgáltatás), továbbá perelhető iparpártolásra alakult egyesülétek által, amennyiben ezek-

nek perképeségük van. Aki szándékosan, vagy gondatlanul vét ezen rendelkezések ellen, még külön kártérítésre is köteles. Az abbanhagyásra, illetőleg kártérítésre irányuló igény 6 hónap alatt évül el attól az időponttól számítva, amidőn az igényjogosult a kötelezett ténykedéséről és annak kilétéről tudomást szerez; a tudásra való tekintet nélkül 3 év alatt a tett elkövetésétől számítva. A kártérítési igények elévülése nem kezdődik meg azon időpont előtt, amikor a kár keletkezett. Emellett mindazok az igények épségben maradnak, amelyek más törvényeken a ráadási tilalomból kifolyólag foglaltatnak. Számbanjönek itt a tisztességtelen versenytörvény, a B. G. B. rendelkezései a jogtalan károkozás miatti kártérítésre vonatkozóan, a büntető törvénykönyvnek a csalásra és tiltott lottójátékra vonatkozó rendelkezései.

A ráadásra vonatkozó törvény még ezenfelül büntetőjogi következményeket is állapít meg azok számára, akik a törvényt szándékosan megszegik. Az eljárás csak indítványra indítható meg. Az indítvány joga megilleti mindazokat, akik magánjogi igényeket érvényesíthetnek. Amennyiben büntető ítélet hozatik, úgy a bíróság elrendelheti az ítéletnek az elítélt költségén való hírlapi közzétételét. A bűnvádi eljárás főmagánvád alapján történik. Ezek szerint az ügyész csak abban az esetben veszi át a vád képviselőt, ha a közérdek ezt megkívánja. Egyébként a büntetőjogi üldözés az érdekelt kereskedelmi körök és egyesületek számára marad nyitva.

Ezzel ismertettük az 1932. március 9.-i rendeletnek a ráadásra vonatkozó lényeges tartalmát. Az érdekelt szövetségek harca a rendelet dacára is tovább tart. Minthogy pedig ez az öthónapi fennállása alatt bevált, nem valószínű, hogy belátható időn belül a törvény megváltoztatása következne be. Mindent összevéve, megállapítható, hogy a törvény mérlegelve a szembenálló érdekeket, a helyes középutat találta el. Fogalommeghatározásai szabatosak és gyakorlati alkalmazásuk nem okoznak különös nehézséget sem a közönségnek, sem a bíróságoknak.

ÜGYVEDESEG.

1933. február. Néhány hónap története: a csődönkívüli kényszerügyeségi eljárások jóformán teljesen megszűntek; a csőd-eljárás igénybevétele a hitelezők legnagyobb részére lehetlenné vált; a perek száma annyira lecsökkent, hogy legutóbb a budapesti központi kir. járásbíróság legnagyobb percsoportjánál egy egész délelőttre felhívásra kítüzött ügyek közül az éppen inspekciót tartó két nem beteg bíró egyenkint 7—7 ügyet